

προσφιλῶν ὄνειρων τοῦ παρελθόντος του, δημιῶν ἀράτως μὲ τὰς σκιὰς τῶν παλαιῶν φίδων του, κατὰ τὰς ὁραῖς ἑαρίνας, καθ' ἃς τὸ σεληνιαῖον φέγγος θλᾶται ἐπὶ τῶν ἡμισυντετριμένων λιθών του, ἐπὶ τοῦ διατρύπου χώματός του ἐκ τῶν σῆμαρῶν τοῦ ἔχθροῦ, ἐπὶ τῆς μελαίνης ψυχρᾶς φάγχρως του, ἐνατενίζων ἐπιμόνως πάντοτε πρὸς τὰς ἀντίπεραν κοριφὰς τοῦ Ἀρακύνθου, ώσει νὰ ἐπικαλῆται ἐκεῖθεν δύγιας τὴν παλαιὰν πῆχω τῶν βουνῶν ἐκείνων, ἀτινα ποδάκις ἀντίχθουν ἐκ τοῦ φρασμοῦ τῶν ἴδιων σιδηρῶν σπλάγχνων του, ἀφοῦ ἢ ληθῇ τοῦ χρόνου, ἢ ζωῇ τῆς σῆμερον τὸν ἀφῆκε πλέον ἐκεῖ ἄφωνον, καὶ ἐρημον!

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ

 λως διόλου διαφορετικά φανταζόμεθα τὴν γυναικά δέν εἴμεθα ἐκ τῶν — διλίγων εὐτυχῶς — ὑποστηρίζοντων την εἰς τὰς ἐπιστήμας ἐπίδοσιν τῶν γυναικῶν οἱ τοιοῦτοι προσπαθοῦν νὰ ἐπιδειχθῶσιν ἐπὶ νεωτερισμῷ καὶ τόλμῃ ἰδεῶν.

Δέν εἴμεθα ὅμως καὶ ἐκ τῶν — διλίγων εὐτυχῶς — ὑποστηρίζοντων τὸν ἐντελῆ ἀποκλεισμὸν τῶν γυναικῶν καὶ τὸν περιορισμὸν αὐτῶν ἐντὸς τῶν ὅριων τῆς οἰκίας· οἱ τοιοῦτοι προσπλαθοῦν νὰ ἐπιδειχθῶσιν ἐπὶ τυφλῇ προσκολλήσει εἰς τὰ πάτρια ἢ μᾶλλον εἰς τὰ προπάτρια.

Ἡ γυνὴ ἔμεινε γυνὴ· μνηστή, σύζυγος, μῆτρη. Ἐπιθάλλεται διὰ τῆς καρδίας καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ πνεύματος· διὰ τῶν αἰσθημάτων καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἴδεων της. Ήσος λόγος σοφοῦ δύναται ν' ἀντιστῆ, δύναται ν' ἀντιπαλαίσῃ πρὸς τὸ δάκρυ, πρὸς τὸ μειδίαμα, πρὸς τὸ βλέμμα ἐναρέτου γυναικός;

Μορφόνομεν τὴν γυναικά μορφόνοντες τὴν καρδίαν της, λεπτύγοντες τὰ αἰσθημάτα της, διδάσκοντες αὐτὴν τὴν σύταπάρνησιν, τὴν ἀφοσίωσιν. Καὶ ίδου ἢ σύζυγος. Μορφόνομεν τὴν γυναικά μορφόνοντες τὴν καρδίαν της, ἐμπνέοντες αὐτῇ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν θρησκείαν, τὴν ἴδεαν τοῦ καθήκοντος, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα, τὴν ἔλλειψην παντὸς προσωπικοῦ ἐγγωισμοῦ: Καὶ ίδου ἢ μῆτρη.

Σύζυγος — μῆτρη: αὐτὸς εἶνε ὁ μέγας προορισμὸς τῆς γυναικός, τοῦ δόποιον εἶνε ἀσυγκρίτως κατωτέρα ἢ σοφία τῶν σοφῶν καὶ αἱ γνώσεις τῶν ἐπιστημόνων. Ἐπὶ τῆς συζύγου στηρίζεται ἢ κοινωνία, ἐπὶ τῆς μητρὸς ἢ ἀνθρωπότης.

Ἡ ἐπιστήμη εἶνε ζηλότυπος· ἀπαιτεῖ ἐντελῆ καὶ ἀποκλειστικὴν ἀφοσίωσιν· ἀδιαφορεῖ ἀν διλύζῃ τὸ βρέφος, ἀν περιμένῃ ὁ μνηστήρη ἢ ὁ σύζυγος, ἀν καίσται τὸ μαγειρεῖον διδάσκαλον. Ἡ ἐπιστήμη βυθίζεται εἰς τὰς σκέψεις της, εἰς τοὺς συλλογισμοὺς της, εἰς τοὺς σωματίας της. Πρὸ αὐτῆς σκορπίζονται, χάνονται, ἔξαφανίζονται διλαὶ ἐκεῖναι αἱ λεπτοδόγοι μέριμναι τῆς καλλαισθοσίας, ἐφ' ἣς στηρίζεται ἢ χάρις τῆς γυναικός, οὐδὲ εἶνε ἐπουσιώδης ἢ χάρις αὐτῆς· διὰ τῆς χάριτος καὶ μόνης καθίσταται συμπαθής ἢ

ἔπιστημης ἔξαφανίζεται ἢ ἀδρὰ καὶ ἀθῶα φιλαρέσκεια, πτις κατὰ τὴν φιλόσοφον, ἀντικατέστησε τὸν κεστὸν τῆς Ἀφροδίτης.

Ἄφινομεν κατὰ μέος τὸ ζήτημα, ἀν αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τῆς γυναικός (δὲν δημιοῦμεν περὶ τῶν εξερέδεων) ἀντέχουσιν εἰς τὸ βάρος μᾶς ἐπιστήμης· μέχρι σῆμερον τούλαχιστον, ἐλάχιστα παραδειγματα γυναικῶν μᾶς βεβαιοῦσι περὶ τοῦ ἐναντίου, καὶ αὗται ἐντὸς περιωρισμένου κύκλου ἐπιστημονικῶν ἀξιώσεων.

Διὰ νὰ μορφωθῇ ὅμως ἢ καρδία τῆς γυναικός πρέπει τὸ πνεῦμα αὐτῆς ν' ἀπασχολῇ τὸ χρῶμα, ἢ γραμμή, ἢ ὅρμοντα· ἢ ἀρμονία τῶν σκέψεων καὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν εἰσθημάτων· ἢ ἐσωτερικὴ καὶ ἢ ἐξωτερικὴ ἀρμονία. Καὶ τοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς ἀφοσιώσεως ἀφ' ἐνός, διὰ ὀρισμένης σπουδῆς ἀφ' ἐτέρου. Ηρέπει νὰ εὔρεθῇ ἢ διδάσκαλος καὶ οὐχὶ διδάσκαλος τῆς γυναικός· πρέπει πέντε, δέκα, εἴκοσι γυναικες, ἐκλεκταὶ τῆς φύσεως, ν' ἀπαρνθῶσι, νὰ στερηθῶσιν ὀλῶν τῶν εὐγενῶν ἀπολαύσεων τοῦ γυναικείου προορισμοῦ, νὰ γίνωσι θύματα ὑπὲρ τῶν πολλῶν. Ἐγκολπούμεναι αἱ διλίγαι αὗται διδάσκαλοι τὴν ἐπιστήμην τῶν γραμμάτων καὶ συλλέγουσαι ἐξ αὐτῆς πᾶν, διὰ δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν δόσον οἷον τε ἀνάπτυξιν καὶ εἰς τὸν προορισμὸν τῆς γυναικός, ν' ἀφιερώσωσιν ὅλων τὸν βίον τῶν εἰς τὴν γυναικείαν μόρφωσιν.

Καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ὀλίγων αὐτῶν γυναικῶν ἀρμόζει στέφανος δόξης.

Μία τοιαύτη ἐκδεκτὴ τῆς φύσεως, ἐν τοιούτῳ θύμα ὑπὲρ τῶν πολλῶν εἶνε καὶ ἢ ἐσχάτως περατώσασα ἐν Παρισίοις τὰς φιλολογικὰς σπούδας της δεσποινίς Σεβαστὴν Καλλισπέρο.

Φίλεργος, κοσμία, χροντή, ἐνάρετος, ἢ δεσποινίς Καλλισπέρο ἀποκομίζει ἀπὸ τὴν ἔχον Σορδόνην τῶν Παρισίων ἀπέρους φιλολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς γνώσεις, ἐφ' αἵς τὰ μᾶλλα εὐελπίστει ἀπασθάνει την γυναικεία ἐλληνικὴ παίδευσις.

II.

ΠΩΣ ΑΓΑΠΟΥΝ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Ἐκ τοῦ φιλοσοφικοῦ συγγράμματος τῆς Bloqueville «Τὸ Πρᾶσμα τῆς Ψυχῆς» μεταφέρομεν ἀποδιπλάσια τοῦ περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ἔρωτος τῶν καλλιτεχνῶν κεφαλαίου.

«Οἱ ἔρωτες τῶν ποιτῶν (λέγει) ἔχουσι τὴν χάριν τοῦ ὄντος, δοτὶς μορμύρει, τῆς αὔρας, πτις μᾶς φέρει τὸ μῆρον τῶν ἀνθεών,—ἀλλ' εἶνε σταθεροί;

«Τὰ μῆρα εἶνε λεπτά, ἀσύλληπτα ἐφῆμερα· ὁ ἔρως τῶν καλλιτεχνῶν εἶνε μεθυστικὴ πνοή, ἔξερχομένη ἐκ τῆς ψυχῆς των καὶ βαίνουσα δολίως εἰς τὴν καρδίαν τῆς γυναικός ἵνα ἀνάψῃ ἐκεῖ τὸ πῦρ.

«Ο, τι οἱ καλλιτέχναι ζητοῦν ἐν τῷ ἔρωτι δὲν εἶνε τὸ ἀγαπώμενον πρόσωπον· εἶνε ἢ στιγμή, ἢ ποιητικὴ κατάστασις, ἢ ἐμπνευσίς ἢν αἰσθάνονται πλησίον τῆς γυναικός· εἶνε ἢ ἀνταύγεια τῶν ἀστέρων, εἶνε τὸ πεπλογιδές καὶ πάλλευκον φόρεμα, τὸ δόποιον, ὑπὲρ τὰς ἀκτῖνας τῆς

σελήνης, παρουσιάζει εἰς τὴν εὔπετη φαντασίαν τῶν ὡς αἰθερίαν νύμφην τὴν ἐρωμένην. Παραφέρονται, παθαίνονται διὰ τὰ δινειρά των, διὰ τὰς διειροπολήσεις των, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν γυναικά, πτις χρηματίνεις ὡς ἀπλούστερη δργανον. Διστρυχεῖς αἱ γυναικες, αἴτινες δὲν κατώρθωσαν νὰ τοὺς ἐννοήσουν, διότι ἢ ἔξεγεις τοιούτου δινειρού εἶνε θλιβερά.

Οἱ καλλιτέχναι μένουσι πάντοτε παιδία καὶ διατηροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀθώων ἐκείνην σκληρότητα τῶν παιδιών. Ἰδιοτροπίαι των τινές, αἴτινες φαίνονται παραδιγμάτες εἰς τὰ δημάτα τοῦ ψυχροῦ παραπορτοῦ, δὲν εἶνε τίποτε ἀλλοπαρά στιγμαὶ σχολῆς, στιγμαὶ ἀναπαύσεως τῶν θερμῶν ἐκείνων φύσεων, τὰς δοπίας κουράζει ἢ συνεχῆς σκέψης.

Οἱ καλλιτέχνης μεταβαίνει αἰφνιδιώς, ἀπὸ τοῦ ἀπολύτου ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν ἀπόλυτον, ἀποθάρρυνσιν καὶ ἀπογούπτεσιν. Ὁ καλλιτέχνης ἀπολαμβάνει μετὰ πάθους τὴν φύσιν, τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς, καθ' ἣν αἰσθάνεται τὴν καρδίαν του πληγμένην καὶ συρομένην ὡς κατάδικον.

Ανεμοι πιρός καὶ πάγου διέρχονται διὰ τῶν πνεύματων των, τα δόποια ἐπισκέπτονται ταύτοχρονῶς οἱ τροπικοὶ καὶ ἡ Σινηρία.

Οἱ ποιηταί, φλεγόμενοι ὑπὸ τῆς ιδίας των ψυχῆς, ὑποφέρουσι δεινῶς, αἰσθάνονται εἰς τὸ βάθος τῶν σπλάγχνων τῶν οἰονεις ἐν ἥψατειον ἔτοιμον νὰ χυθῇ εἰς εκκρήξεις. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς, διὰ τὸ μοιραῖον δῶρον, τὸ δόποιον κέκτηνται, τοῦ νὰ φύλασσι τὰς ἐντυπώσεις τῆς καρδίας των, οὐδεμίαν ἀπόλαυσιν αἰσθάνονται.

Διὰ νὰ κορέσωσι τὴν διψαν τῶν θερμῶν αὐτῶν ψυχῶν, τῶν ἐρωμένων τοῦ ἀδυνάτου, τι δύνανται αἱ λατρεῖαι; Ὁ κοινός βίος εἶνε ὑπεράνω τῶν δυνάμεων των καὶ βλέπομεν πολλάκις μίαν ἀκατάσχετον δύναμιν ἔξερχομένην τῶν παραφόρων ἐγκεφάλων τῶν, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ταράξωσι τὸν κόσμον διδάσκαλον. Οἱ ἀληθεῖς καλλιτέχναι, ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀλλούς ἀνθρώπους, συμμετέχουσι τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, διότι καὶ οὗτοι εἶνε δημιουργοί, φέροντες εἰς φῶς ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου τῶν κόσμου διδάσκαλον, καὶ δύτα μὴν ὑπάρχοντα πρὸν ἢ ὡς σκέψης των τὰ ἔξαγαγη ἐκ τοῦ μηδενός. Ἄλλ' ἀν οἱ καλλιτέχναι ἔχουσι τὴν τιμὴν νὰ συμμετέχουσι τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, ἔχουσι συγχρόνως τὴν δυστυχίαν νὰ συμμετέχουσι καὶ τῆς φύσεως τῆς γυναικός. Ἐντεῦθεν προκύπτει ἢ ἀναμφιστότος δύναμις τῶν θελαγήτρων τῶν καλλιτεχνῶν τῶν ἔξαγγέλματος ἀπάσχολους μένων εἰς πᾶν διὰ τὰ διεγείρει τὴν φαντασίαν. Τῇ ἀληθείᾳ, θὰ ἔκαμναν πολὺ φρόνιμα αἱ μητέρες καὶ πρὸ πάντων οἱ σύζυγοι ν' ἀπομακρύνωσιν ἐκ τοῦ κύκλου τῶν στενῶν σχέσεων των τὰ ἔλκυστικὰ αὐτὰ δύντα. Καλὸν εἶνε νὰ καταστήσωσι γνωστὸν εἰς τὴν γυναικά, διὰ τοὺς καλλιτέχναι, πλασμένοι μᾶλλον διὰ τὰ πάθη παρὰ διὰ τοὺς σοδαρούς ἔρωτας εἶνε ἀστατοί, καὶ διὰ τοὺς αἱ συμπάθειας των περιστοι, ιζόνται ὑπὸ κινδύνων, φόβων καὶ ἀγωνιῶν».

(Ἐκ τῶν τῆς Bloqueville).